

Všeználek

- 2..... Obsah a úvodník
- 3..... Výlet do Olomouce
- 4..... Divadelní představení
- 5..... Spaní ve škole
- 6..... Zajímavosti o květnu
- 7..... Významné dny v květnu
- 8..... Zbrašovské aragonitové
jeskyně
- 9..... Hranická propast
- 10..... Astronomická fakta
- 11..... Astronomická fakta
- 12..... Astronomická fakta
- 13..... Novinky ze světa Applu
- 14..... Linux – tipy a triky část 1.
- 15..... Kam vyrazit za kulturou
- 16..... Pro legraci

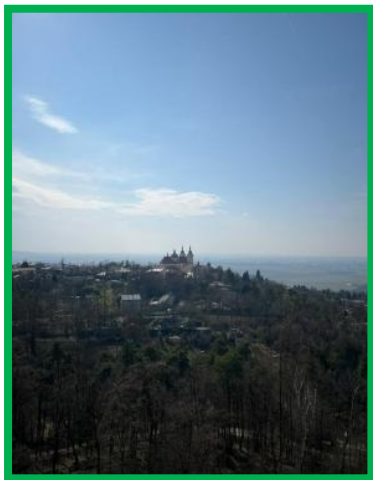
Vážení přátelé,

už je duben, dokážete to vůbec pochopit, že nás čekají poslední dva měsíce a budou prázdniny? Nevím jak vy, ale já si letos přijdu jako v jiném časoprostoru, protože všechno neskutečně letí! Bylo září, je duben. Je pondělí a pak hned pátek...

Ale už bylo dost sentimentu! V úvodu bych se vám chtěl pochlubit svými stylovými velikonočními vajíčky, která najdete na úvodní straně (mám vkus, tak jsem je ladil tematicky 😊). V tomto čísle se dozvíte informace o nějakých akcích, které proběhly u nás ve škole, samozřejmě nemohou chybět zajímavosti, tipy a doporučení. Doufám, že se vám bude aktuální číslo líbit!

Váš Všeználek

VÝLET DO OLOMOUCE

Dne 9. 3. jsme vyrazili s turistákem do Olomouce. Hned v 7:50 jsme se vlakem ze Starého Města vydali do Olomouce, kde jsme sedli na bus, který nás zavezl kousek od ZOO.

K ZOO jsme dojeli kolem deváté ranní. V ZOO jsme viděli spoustu zajímavých věcí jako například krásného páva s roztaženými pery, nebo dokonce bílé lvy a spoustu dalších zvířat. Někteří z nás se také projeli vláčkem. Kolem jedné jsme všichni už ze ZOO odešli a vydali se na Svatý Kopeček. Cesta nám trvala pouhých 15 minut. Tam jsme se podívali do kaple a skoro všichni jsme si koupili nějakou sladkost. Potom jsme se už vypravili na vlak, kterým jsme dojeli domů chvíli po páté.

Řekla bych, že jsme si výlet všichni do jednoho užili. Příště by nás měla čekat Hranická propast a Zbrašovské aragonitové jeskyně.

Sprinzlová Alžběta, VII. D

VÝLET DO DIVADLA

Ve čtvrtek 27. 3. jsme se s paní učitelkou Balážovou a Jurčičkovou vydali do divadla. Všichni jsme odešli buď před šestou vyučovací hodinou, anebo v průběhu hodiny. Do Zlína jsme jeli autobusem, stejným jsme se také vraceli.

Tentokrát jsme se vydali na Lovce mamutů. Celé představení se týkalo doby ledové. Ve hře vystupovali tři kamarádi, kteří chtěli být lovci, ale byli moc mladí. Chtěli dokázat starším, že jsou schopni toho, aby byli lovci tím, že se vydají pryč od tlupy, aby zjistili tajemství šedého vlka. Ale to tajemství už vám neřeknu. Divadlo trvalo dvě hodiny.

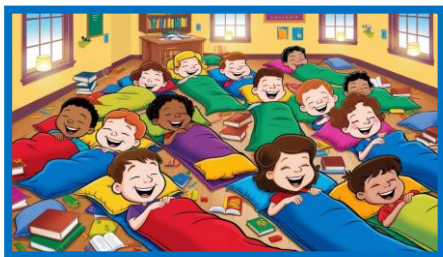
Domů jsme se vrátili okolo půl páté. Řekla bych, že jsme si výlet do divadla všichni užili.

Sprinzlová Alžběta, VII. D

Co se děje ve škole?

SPANÍ VE ŠKOLE 7. D

Dne 28. 3., což byl pátek, spala 7. D ve škole. Sraz byl v 18:00 před školou. Někteří přišli později, protože měli ještě nějaké kroužky.

Program pro celou třídu připravila „Bibi Sprinzlová“ a její první aktivita byla hra Otázky „Jak dobře známe naši školu?“. V této hře jsme byli v týmech po šesti a museli jsme běhat po škole a řešit otázky. Po zbytek programu jsme se rozdělili do těch týmů, které utvořila Bibi.

Druhá aktivita byla, že jsme dostali svíčku a papír, na kterém byla uvedena místa po škole, kde jsme se měli vyfotit i s tou svíčkou a ty svíčky jsme si mohli sfoukávat navzájem v týmech. Když nám ji někdo sfouknul, museli jsme jít až do učebny fyziky a udělat buď deset dřepů nebo pět kliků.

Po této aktivitě šli kluci pro pizzu do restaurace Masáro. Pizzu jsme si dali k večeři. Všichni jsme si na ní pochutnali.

Následovala poslední aktivita a to taková, že jsme měli dva malé kelímky na chodbě u učebny fyziky. Kelímky byly zhruba ve vzdálenosti jednoho kusu lina od sebe. Za úkol bylo přenést všechnu vodu z jednoho kelímku do druhého. Byla to velká zábava, kterou jsme si všichni užili.

Večerku jsme měli o půlnoci. Všichni byli natolik unavení, že šli hned spát. Ráno jsme pouklízeli a šli domů.

Kropáč Ondřej, VII. D

NĚCO MÁLO O KVĚTNU

Přátelé, pomalu nám klepe květen na dveře, ale co vlastně víme o původu vzniku tohoto slova? Český název „květen“ vytvořil filolog a překladatel Josef Jungmann v roce 1805. V češtině se do té doby používal název *máj*, který jako jediné označení ze všech měsíců v roce nemělo slovanský původ. V mnoha evropských jazycích je název měsíce (anglicky *May*, německy *Mai*) odvozen od latinského *Maius*, což bylo pojmenování mytologické bohyně Maia.

Pranostiky:

- Mokrý máj – v stodole ráj.
- Májová kapka platí za dukát.
- Májová voda vypije víno.
- Na mokrý květen přichází suchý červen.
- Jestli v máji neprší, červen to dovrší.
- Na Urbana pěkný, teplý den – bude suchý červenec i srpen.
- Vinná réva nedbá toho – bude míti vína mnoho.
- Déšť svatého Floriána je ohňová rána.

V květnu má příroda největší rozvoj. *Květen* je přiřazen *srdci* – orgánu, který symbolizuje lásku, potěšení, štěstí nebo domýšlivost, samolibost a přehlížení.

Kropáč Ondřej, VII. D

VÝZNAMNÉ DNY V KVĚTNU

1. 5. Svátek práce – v připomínku vypuknutí stávky amerických dělníků. V ČR se svátek slaví od roku 1890.

4. 5. Den hasičů – je jedno jestli se jedná o profesionální, dobrovolné nebo začátečníky, je to prostě den všech hasičů.

5. 5. Den Evropy – neboli Schumanův den, pojmenovaný podle francouzského ministra zahraničních věcí Roberta Schumana, který ukázal ideu mírové spolupráce v Evropě. Zároveň se tento den stal i symbolem Evropské unie.

12. 5. Den Matek – každý máme maminku nebo i babičku, která se počítá jako maminka. Určitě je máme všichni rádi, tak jim kupme něco pěkného nebo sladkého.

25. 5. Ručníkový den – neboli Towel day je svátkem, kdy si všichni fanoušci Douglase Adamse a jeho díla nosí viditelně umístěný ručník. Jedná se o recesi, která má dnes již celosvětovou působnost a odkazuje se na Adamsovo nejznámější dílo Stopařův průvodce po Galaxii.

Kropáč Ondřej, VII. D

ZAJÍMAVOSTI O ARAGONITOVÝCH JESKYNÍCH A O HRANICKÉ PROPASTI

Na začátku tohoto čísla jsme se zmínili, že naše turisty čeká návštěva Aragonitových jeskyní a Hranické propasti. V tomto článku se dozvíte zajímavosti o obou cílových destinacích.

Zajímavosti o Aragonitových jeskyních:

Tyto jeskyně se nachází v Teplicích nad Bečvou. Jsou v chráněném území okres Přerov. Nacházejí se v nadmořské výšce 250 – 310 m. V prosinci roku 1912 odkryli dělníci místního kamenolomu zvaného Na Baránce puklinu, z níž vystupoval sloup teplého vzduchu. Průzkumu se ujali bratři Čeněk a Josef Chromý, kteří se o krasové jevy v okolí zajímali. Postupně vstupní puklinu rozšířili a v lednu 1913 sestoupili do 42 metrů. Během tohoto prvního sestupu se jim údajně přetrhlo lano. V následujících letech objevitelé s dalšími členy Sboru dobrovolných zbrašovských havířů ve svém volném čase objevovali další prostory jeskyní. Byl proražen nový, pohodlnější vchod z údolí Bečvy a zavedeno elektrické osvětlení. V roce 1926 se podařilo jeskyně zpřístupnit pro veřejnost. **Ročně jeskyně navštíví 60 000 návštěvníků.**

Zajímavosti o Hranické propasti:

Hranická propast se nachází u města Hranice na Moravě v Olomouckém kraji a je považována za nejhlubší zatopenou sladkovodní propast na světě. Její změřená hloubka činí minimálně 519,5 metru, což bylo potvrzeno pomocí speciálního podvodního robota v roce 2016. Skutečná hloubka může být ještě větší, protože dno propasti dosud nebylo dosaženo.

Propast vznikla rozpouštěním vápencových hornin a její vznik je ovlivněn i hlubinnou hydrotermální aktivitou. Propast je částečně zatopená – horní část je suchá a přístupná, spodní část je zaplavena vodou. V blízkosti propasti se nacházejí také Zbrašovské aragonitové jeskyně, které patří do stejného geologického systému a společně tvoří významnou přírodní zajímavost regionu.

Na průzkumu propasti se podíleli například:

Michal Guba – vedl několik výzkumných expedic a koordinoval mezinárodní spolupráci při mapování propasti.

Krzysztof Starnawski – polský speleopotápěč, který v roce 2016 připravil trasu pro sondu, která dosáhla hloubky 404 metrů.

Kropáč Ondřej, VII. D

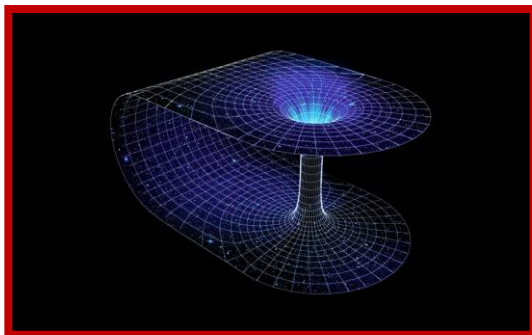
ZAJÍMAVÁ ASTRONOMICKÁ FAKTA – ČERNÉ DÍRY

Černé díry jsou vysoce fascinujícím objektem, který fascinuje nejen vědce, ale prakticky skoro každého. Zde je tedy pár zajímavých faktů o černých dírách.

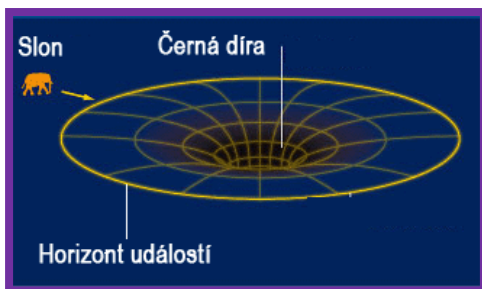
Singularita

Singularita by se dala popsat jako nekonečně malý bod, enormně hmotný a enormně hustý. Jde o bod v centru černé díry, v němž gravitační pole a další veličiny překračují enormních hodnot. Z rovnic

vyplývá, že nerotující černá díra by měla mít singularitu ve tvaru jednoho bodu, rotující zase ve tvaru prstence. Gravitační pole a jiné fyzikální veličiny zde nabývají nekonečných hodnot. Ve skutečnosti není jasné, co

se v tomto bodě a jeho okolí děje.

Horizont událostí

Po překročení horizontu událostí není cesty zpět, a to ani pro světlo. Obecná relativita ohraničuje černé díry horizontem událostí přibližně kulovitou plochou

v časoprostoru, kde působí tak velká gravitace, že z ní neunikne ani zmíněné světlo. Vzhledem k tomu, že úniková rychlost z horizontu událostí je vyšší než úniková rychlost světla, tudíž se odtud nemůžeme nic dozvědět.

Černá díra je kulatá

Pojem černá díra je však docela zavádějící. Ve skutečnosti jsou Černé díry kulaté.

Vznik černých děr

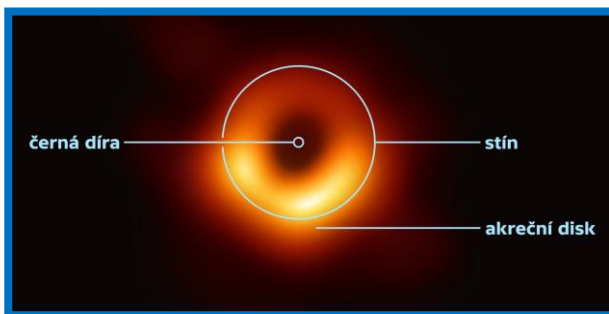
Černé díry vznikají z velmi hmotných hvězd, kterým v závěru jejich života dojde termojaderné palivo, převládne gravitace a hvězda se začne hroutit. U méně hmotných hvězd je však gravitační hroucení zastaveno tlakem elektronového plynu (bílé trpaslíci) nebo tlakem neutronů (neutronové hvězdy). I ve středu naší galaxie se nachází supermasivní černá díra Saggiarius A*. Ovšem naše galaxie není jediná, která disponuje supermasivní černé díry, je to ve skutečnosti úplně běžné.

Černé díry se vypařují

Aby se černá díra mohla vypařovat, musela by vyzařovat Hawkingovo záření o vyšší teplotě, než má její okolí. Když Stephen Hawking nasadil v roce 1974 na černé díry kvantovou mechaniku, tak zjistil, že nejsou tak úplně černé. Podle jeho výpočtů vydávají minimum tepelného záření, kterému se časem začalo říkat Hawkingovo. Pokud má pravdu, černé díry se pomalu vypařují, přičemž ty větší tak činí pomaleji a se zářením o nižší teplotě než menší černé díry.

Akreční disk

Akreční disky obíhají kolem černých děr a jsou prakticky jediné, co můžeme vidět na fotce černé díry, když ji vyfotíme. Je to disková struktura vytvořená z rozptýleného materiálu okolo černé díry, kterým je obvykle malá hvězda, proto hvězda (zárodek hvězdy), bílý trpaslík, neutronová hvězda atd. Gravitace nutí materiál v disku padat po spirále směrem do středu. Gravitační síly materiál stlačují a způsobují tak vyzařování elektromagnetického záření.

NOVINKY ZE SVĚTA APPLU

Nový M4 Macbook Air

Apple tiše vydal nový M4 Macbook Air, který přináší novou modrou barvu s názvem „Sky Blue“, novým rychlejším M4 procesorem, stejným designem jako předchozí generace. M4 procesor kromě Macbooku Air najdeme ještě v iPadu

Pro či základním modelu 14palcového Macbooku Pro. Nejlevnější konfigurace má 13palcový display, ale je k dispozici 15palcová varianta. Základní varianta má 16 GB RAM a 256 GB ROM (úložiště).

Čip M4 je velmi výkonný a všestranný čip, který dokáže zvládnout i náročnější úlohy, a to i přesto, že je pasivně chlazen (tudiž nemá větráky). Výkon Macbooku Air M4 je v Microsoft Excel až 4,7x vyšší než u nejrychlejšího Macbooku Air s procesorem od Intelu (cca 5 let starý model) a až 1,6x vyšší než u Macbooku air M1. Úprava videa v iMovie je až 8x rychlejší než u nejrychlejšího Macbooku Air s procesorem Intel a 2x rychlejší než M1 Macbook Air. Úprava fotografií v Adobe Photoshopu je 3,6x vyšší než u nejrychlejšího Macbooku Air s procesorem Intel a 2x rychlejší než u M1 Macbooku Air. Prohlížení webu je o 60 % rychlejší než u procesoru Intel Core Ultra 7 a náročnější úlohy jsou 2x rychlejší. Také byla vylepšena podpora displejů, Cena za základní konfiguraci je 29 990 Kč.

Foltýnek Vlastimil, VII. D

LINUX TIPY A TRIKY – část 1.

Instalace

Linux je operační systém s mnoha výhodami. Dá se hodně přizpůsobit, je stabilní, dokáže oživit staré počítače atd. V této rubrice se tedy budeme podrobně zaměřovat na různé Linux tipy a triky. Nejdříve si však budeme muset říct, jak Linux nainstalovat.

Upozornění: Jedná se o obecný návod, který platí na většinu linuxových distribucí. Můžou se ale najít i distribuce, které vyžadují ještě více manuálního nastavení. Princip je ale všude vesměs stejný.

Vyberte si distribuci a zkontrolujte, zdali vaše potřebné programy podporují Linux. Linux má hodně distribucí. Ty se liší vzhledem, funkcemi, stabilitou, systémovými požadavky atd. Ještě než ale začnete nějakou instalovat, zkontrolujte si, zdali aplikace, kterou používáte, podporují Linux a jestli pro ně není náhrada.

Jak vybrat distribuci?

Ideální Linux distribuce je pro každého jiná, proto bych doporučoval před instalací ještě pročíst více článků a recenzí, než si vyberete tu pravou. 24 nejpopulárnějších najdete na této stránce: <https://www.linux.org/pages/download/>. Poté, co si vyberete svou distribuci, stáhněte si její ISO.

Foltýnek Vlastimil, VII. D

Kam vyrazit za kulturou

Začalo nám jaro, konečně můžeme vyrazit ven! Pojdme se společně podívat na nějaké tipy na výlety!

Můžete se na příklad vydat do **Valašského muzea v přírodě**. Je to druhé největší muzeum svého druhu. Podívejte se do historie 19. a 20. století. Muzeum můžete navštívit od pondělí do neděle od 9 do 17 hodin. Děti platí 80 Kč a dospělí 160 Kč.

Nebo se taky můžete vydat do **Zlína do Filmového uzlu Zlín**, kde si můžete udělat svůj vlastní film anebo se také můžete naučit malovat. Otevřeno je pouze v sobotu a neděli od 12 do 17 hodin. Vstupné vás bude stát 70 Kč.

Za cenu by určitě také stálo vydat se na **stezku Valašku**, kde se projdete mezi korunami stromů. Můžete ji navštívit každý den od 9 do 18 hodin. Cena za návštěvu je za dospělého 320 Kč a za dítě 250 Kč.

Sprinzlová Alžběta, VII. D

Pro legraci

Víte, jakou hudbu mají nejraději králíci? No přeci „hip hop“.

Doktor mi řekl, že ranní rozcvička mně přidá pár let. A měl pravdu. Po dnešních třiceti dřepch se cítím na 85!

Ptá se Pepíček pana faráře: „Je to pravda, velebný pane, že všechny zvony letí o Velikonocích do Říma?“ „Ano, to je pravda.“ „Kurňa, tak to ten náš asi neměl na letenku.“

Proč nemůžeme velikonočnímu vajíčku vyprávět vtipy? Mohlo by prasknout smíchy.

Jaký je oblíbený sport velikonočního zajíce? Skákání přes ploty!

Jaké jsou oblíbené Velikonoce u zajíců? Samozřejmě „Hledání kariéry“, kde je pro každého vajíčko!

Proč zajíci vždycky vyhrávají v běhu? Protože mají neuvěřitelnou výdrž – obzvlášť když jde o schovávání vajíček!

Kropáč Ondřej, VII. D

Redakce

Kropáč Ondřej, Foltýnek Vlastimil, Sprinzlová Alžběta, Machová Tereza, Kusáková Veronika, Pýchová Simona

Všechnálek / 3. číslo / roč. 2024–2025 / vyšlo 30. dubna 2025.

Na další číslo se můžete těšit na konci června 2025.